

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ในระดับปัจเจกชนและในระดับสังคม เนื่องจากการรายงานข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการสื่อสารมวลชนนั้นทำให้ปัจเจกชนมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งสามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในระดับสังคมทั้งในด้านบวกและด้านลบ ฉะนั้น องค์การที่ดำเนินกิจการทางด้านสื่อสารมวลชนจึงควรตระหนักถึงอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนที่มีต่อสังคม และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

ในขณะเดียวกัน กระบวนการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์นั้นเป็นกระบวนการสำคัญต่อการวางแผนการดำเนินงานขององค์การทุกองค์การ เพราะจะช่วยกำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ และแนวทางในการดำเนินงานให้บุคลากรแต่ละฝ่ายสามารถดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การอย่างคุ้มค่าและเกิดผลเสียต่อการดำเนินงานขององค์การอย่างน้อยที่สุด (กิติมา สุรสนธิ, 2547, น. 6)

ฉะนั้น ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การดำเนินงานในการรายงานข้อมูลข่าวสารขององค์การสื่อสารมวลชนนั้นมีอิทธิพลต่อสังคม ฉะนั้น องค์การทางด้านสื่อสารมวลชนจึงควรมีแนวทางในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่เหมาะสม เพราะจะช่วยให้องค์การสามารถดำเนินงานทางด้านสื่อสารมวลชนโดยเกิดประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์การอย่างคุ้มค่า ซึ่งในปัจจุบันมีองค์การที่ดำเนินงานทางด้านสื่อสารมวลชนอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งองค์การดำเนินงานในลักษณะการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงกำไร และองค์การภาครัฐที่ดำเนินงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก เป็นองค์การทางด้านสื่อสารมวลชนแห่งหนึ่งที่มีสภาพเป็นหน่วยงานในสังกัดกองทัพบก นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีหน้าที่รายงานข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในสังคม

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก เป็นสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ 2 ของประเทศไทย ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นหลังจากที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 ของ บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย และดำเนินงานภายใต้การควบคุมของกรมประชาสัมพันธ์นั้นได้ดำเนินการมา

ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งในขณะนั้น ความนิยมของประชาชนที่มีต่อรายการโทรทัศน์ได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ ๗๗๗ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เล็งเห็นว่า กิจกรรมโทรทัศน์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของทหารสื่อสาร จึงควรพัฒนาให้กำลังพลมีความรู้ความสามารถทัดเทียมกับวิทยาการที่ก้าวหน้าไปอยู่เสมอ จึงได้มีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกขึ้น เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินกิจการด้านโทรทัศน์ รวมทั้งเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพบก (วัชรีย์ สายสิงห์ทอง, 2533, น. 305) โดยในการก่อตั้งสถานีนั้น ๗๗๗ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้อนุมัติให้มีคณะกรรมการดำเนินกิจการวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพบก ซึ่งประกอบด้วย พลเอก ไสว ไสวแสนยากร เป็นประธานกรรมการ และพันเอก การุณ เก่งระดมยิง เป็นเลขานุการ โดยมีหน้าที่วางโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก วางแผนอำนวยการ และควบคุมการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านวิทยุโทรทัศน์ และมีอำนาจในการจัดตั้งอนุกรรมการขึ้นปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลตามความมุ่งหมายของทางราชการ โดยในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2500 จึงได้เริ่มวางศิลาฤกษ์อาคารสถานีโทรทัศน์ในบริเวณกองพลทหารม้า ถนนพหลโยธิน สนามเป้า พญาไท กรุงเทพมหานคร โดยในช่วงเริ่มแรกนั้น กองทัพบกได้ให้ยืมเงินในการก่อสร้าง และจัดหาอุปกรณ์ จำนวน 10,101,212 บาท ซึ่งการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้รับการสนับสนุนและได้รับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการดำเนินงานมาโดยตลอด นับตั้งแต่การเริ่มออกอากาศครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2501 ซึ่งได้ออกอากาศจากอาคารสวนอัมพร โดยได้ออกอากาศในระบบภาพขาวดำ และใช้ชื่อสถานีว่า “สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7” จากนั้น เมื่ออาคารสถานีที่บริเวณกองพลทหารม้า สนามเป้า สร้างแล้วเสร็จ จึงได้ย้ายมาออกอากาศ ณ อาคารดังกล่าว โดยได้เริ่มออกอากาศทุกวันพุธ แล้วเพิ่มจำนวนวันที่ออกอากาศเป็นสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ โดยรายการส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ต่างประเทศและสารคดี

จนกระทั่ง พ.ศ. 2506 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้ขยายรัศมีการส่งสัญญาณด้วยเครื่องถ่ายทอดสัญญาณทรานเลเตอร์ ที่เขาวงพระจันทร์ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี เพื่อใช้ในการถ่ายทอด “การฝึกธนะรัชต์” ให้ประชาชนได้เห็นการฝึกของทหารในยามปกติ และริเริ่มการจัดรายการภาคกลางวัน

ในวันที่ 31 สิงหาคม 2508 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระเจ้าลูกเธอทุกพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินเยือนสถานีโทรทัศน์กองทัพบก เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินกิจการของสถานี และในปีนั้นได้มีการจัดตั้งสถานี

วิทยุกระจายเสียง FM 94.0 เมกะเฮิรตซ์ โดยได้ถ่ายทอดเสียงภาษาอังกฤษจากฟิล์มภาพยนตร์ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

จนกระทั่ง พ.ศ. 2507 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5” และในวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2517 จึงได้เปลี่ยนระบบออกอากาศใหม่เป็นภาพสี รวมทั้งได้ถ่ายทอดพิธีสวนสนามมหาดเล็กรักษาพระองค์เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2517

นอกจากนี้ ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่ พ.ศ. 2521-พ.ศ. 2530 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ได้ใช้บริการดาวเทียมปาลาปา (PALAPA) ในการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ รวมทั้งเริ่มก่อสร้างสถานีถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ ตลอดจนได้เปิดสถานีถ่ายทอดในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุบลราชธานี

ในช่วง พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2540 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้ขยายสถานีเครือข่ายให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้นอีกในจังหวัดระนอง ตรัง ตราด นครศรีธรรมราช น่าน ชุมพร พิชณุโลก ขอนแก่น ระยอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต เชียงราย นุรรัมย์ สกลนคร หนองคาย นครราชสีมา และยะลา นอกจากนี้ ยังได้ริเริ่มเปิดเว็บไซต์ www.tv5.co.th ขึ้นเพื่อถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตใน พ.ศ. 2538 รวมทั้งเริ่มออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง และได้นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการออกอากาศด้วยการนำเฮลิคอปเตอร์ติดกล้องและรถถ่ายทอดข่าวผ่านดาวเทียมเคลื่อนที่ (Digital Satellite Gathering) มาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดสดเพื่อให้สามารถนำเสนอเนื้อหาข่าวสารถึงผู้ชมได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์มากขึ้น จนกระทั่งใน พ.ศ. 2541 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้จัดตั้งโครงการ Thai TV Global Network ขึ้นเพื่อออกอากาศสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมระบบดิจิทัลไปยัง 170 ประเทศทั่วโลก โดยได้ดำเนินการออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2541 เป็นต้นมา

พัฒนาการในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้แสดงให้เห็นว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้พยายามพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนให้สามารถรายงานข้อมูลข่าวสารถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งในขณะเดียวกันย่อมทำให้ขอบเขตในการดำเนินงานของทางสถานีมีมากขึ้นตามลำดับ การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานของทางสถานี เพราะจะช่วยให้ทางสถานีมีแนวทางในการดำเนินงานโดยสามารถรายงานข้อมูลข่าวสารถึงประชาชนได้โดยเกิดประโยชน์สูงสุด

ฉะนั้น การศึกษา นโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกจึงมีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก แล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้นต่อไป อีกทั้งยังช่วยให้องค์การด้านการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกมีนโยบายในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนอย่างไร
2. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษานโยบายในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก มุ่งศึกษานโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยศึกษาภายในช่วงเดือนมกราคม ถึง พฤษภาคม 2552 เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบนโยบายในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก
2. เพื่อให้ทราบกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

3. ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะช่วยทำให้บุคลากรในสถานีวิทยุโทรทัศนกองทัพบก ได้มองเห็นแนวทางในการปรับและพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

4. ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางให้แก่องค์กรด้านการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ